

انسان در برابر ایدز؛ کجای راه هستیم؟ - دیجیاتو

یونس مرادی | یکشنبه، ۱۰ آذر ۱۳۹۸

دهم آذر هر سال مصادف با روز جهانی ایدز است و به ما یادآوری می کند که اپیدمی [HIV](#) هنوز پایان نیافته و زندگی میلیون ها نفر را در سراسر جهان درگیر کرده است. برآوردها نشان می دهد ۶۰ هزار ایرانی به این ویروس مرگبار مبتلا هستند و سالانه فقط ۸۰ هزار کودک در دنیا بر اثر ابتلا به آن جان خود را از دست می دهند.

در این مطلب نگاهی به دلیل نامگذاری اول دسامبر به عنوان روز جهانی [ایدز](#) ، وضعیت این بیماری در ایران و جهان و روش های درمانی آن پرداخته ایم.

چرا اول دسامبر روز جهانی ایدز است؟

ایده نامگذاری روز جهانی ایدز در آگوست ۱۹۸۷ و توسط دو کارمند سازمان جهانی بهداشت به نام های «جیمز بون» و «توماس نتر» مطرح شد. این دو به واسطه تجاربی که در برخورد با بیماران مبتلا به HIV به دست آورده بودند، ایده خود را با «جاناتان مان»، رییس برنامه جهانی ایدز در میان گذاشتند که با استقبال وی مواجه شد.

صداوسیما و آموزش و پرورش به کمکاری در زمینه آموزش ایدز متهم شده اند مان که سابقه فعالیت در رسانه ها را داشت اول دسامبر ۱۹۸۸ را به عنوان روز جهانی ایدز انتخاب کرد چون تصور می کرد که به خاطر گذشته سه هفته از انتخابات ریاست جمهوری آمریکا و فاصله چند هفته ای تا کریسمس با پوشش خوبی از سوی رسانه ها مواجه می شود؛ تصوری که درست هم از آب درآمد.

	People living with HIV in 2018	People newly infected with HIV in 2018	HIV-related deaths 2018
 Total	37.9 million [32.7 million – 44.0 million]	1.7 million [1.4 million – 2.3 million]	770 000 [570 000 – 1.1 million]
 Adults	36.2 million [31.3 million – 42.0 million]	1.6 million [1.2 million – 2.1 million]	670 000 [500 000 – 920 000]
 Women	18.8 million [16.4 million – 21.7 million]	–	–
 Men	17.4 million [14.8 million – 20.5 million]	–	–
 Children (<15 years)	1.7 million [1.3 million – 2.2 million]	160 000 [110 000 – 260 000]	100 000 [64 000 – 160 000]

Source: UNAIDS/WHO estimates

خلاصه‌ای از وضعیت مبتلایان به HIV در سال ۲۰۱۸

در دو سال اول تمرکز کمپین جهانی ایدز روی کودکان و جوانان بود و همین عامل باعث شد به خاطر نادیده گرفتن این حقیقت که بیماران مبتلا به ایدز شامل همه گروه‌های سنی می‌شوند، مورد انتقاد قرار گیرند. با این وجود در همان سال‌های اول هم به پاک کردن این ذهنیت که ابتلای به ایدز یک ننگ است کمک بسیاری کرد و آگاهی خانواده‌ها از آن را افزایش داد.

در روز جهانی ایدز کمپین‌ها و برنامه‌های مختلفی با هدف افزایش آگاهی عمومی نسبت به این بیماری و گرامیداشت یاد قربانیان آن برگزار می‌شود. این برنامه‌ها با مشارکت دولت‌ها، سازمان‌های بهداشتی، نهادهای غیردولتی و شهروندان برگزار شده و طی آن راهکارهایی برای پیشگیری، شناسایی، کنترل و درمان HIV و ایدز ارائه می‌شود.

برگزارکنندگان این برنامه‌ها هر ساله موضوعی را برای روز جهانی انتخاب می‌کنند که پس از مشورت با «برنامه مشترک ایدز و HIV سازمان ملل» (UNAIDS)، سازمان جهانی بهداشت و نهادهای محلی انتخاب می‌شود. این موضوع سال گذشته «وضعیت خودت را بدان» بود و امسال «جوامع تفاوت‌ها را رقم می‌زنند» به عنوان تم ۲۰۱۹ انتخاب شده است.

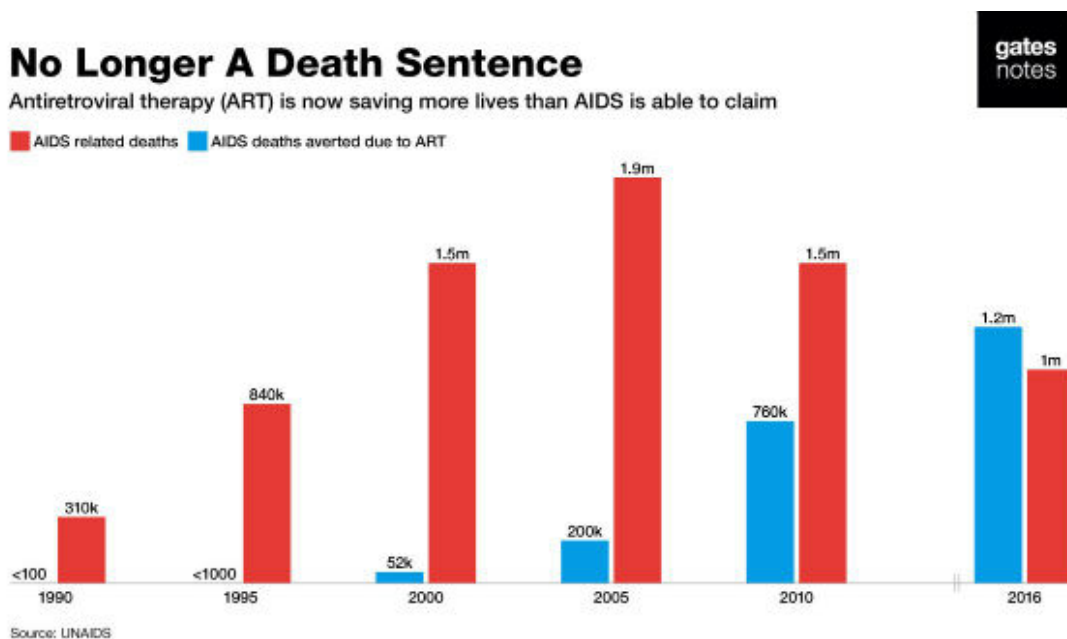
وضعیت HIV و ایدز در جهان

HIV مخفف عبارتی به معنی ویروس نقص ایمنی انسان است. این ویروس با حمله به سلول‌های ایمنی باعث عفونت HIV می‌شود که در مراحل پیشرفته و در صورت عدم درمان به بیماری ایدز یا سندرم نقص ایمنی منجر می‌شود.

شمار زنان ایرانی مبتلا به HIV رو به افزایش است

بر اساس [آمارهای سازمان UNAIDS](#) تا پایان سال ۲۰۱۸ حدود ۳۷.۹ میلیون نفر در دنیا به HIV یا ایدز مبتلا بوده اند. از این تعداد ۳۶.۲ میلیون نفر بزرگسال و ۱.۷ میلیون کودک زیر ۱۵ ساله هستند.

علی رغم تمامی هشدارها و راهکارهای ارائه شده برای پیشگیری از ابتلا به این ویروس، در سال ۲۰۱۸ بالغ بر ۱.۷ میلیون نفر به جمع مبتلایان به HIV اضافه شده است. در این میان ۱.۶ میلیون نفر افراد بالای ۱۵ سال و ۱۶۰ هزار نفر زیر این سن هستند.

نمودار کاهش قربانیان ایدز

با توجه به دوران نهفتگی طولانی ویروس HIV در بدن انسان، بسیاری از افراد ممکن است به این ویروس دچار شده اما از آن بی خبر باشند. برآوردهای UNAIDS حاکی از این است که در سال گذشته میلادی حدود ۲۱ درصد (۸.۱ میلیون نفر) به دلایل مختلف از جمله عدم دسترسی به تجهیزات آزمایشی از ابتلای خود به HIV اطلاع نداشته اند؛ مساله ای که درمان آن را با مخاطره جدی مواجه می سازد.

وضعیت HIV و ایدز در ایران

ویروس عامل بیماری ایدز نخستین بار حدود چهار دهه قبل شناسایی شد و نخستین مورد ثبت شده آن در ایران به سال ۱۳۶۶ و ابتلای یک کودک شش ساله به HIV برمی گردد.

دکتر «پروین افسر کازرونی»، رییس اداره ایدز و کنترل بیماری های آمیزشی وزارت بهداشت، در روزهای اخیر تعداد بیماران مبتلا به ایدز ثبت شده در ایران را از ابتدا ۴۰ هزار و ۵۳۷ نفر اعلام کرد که ۸۲ درصد آنها مرد و ۱۸ درصد زدن هستند.

تخمین های این اداره حاکی از وجود ۶۱ هزار مبتلای زنده در ایران است اما شمار موارد شناسایی

شده در قید حیات از ۲۱ هزار و ۶۳۵ مورد فراتر نمی رود. [سازمان UNAIDS](#) هم شمار مبتلایان به ایدز در ایران را ۶۱ هزار نفر شامل ۱۵ هزار زن و ۴۵ هزار مرد اعلام کرده است.

تفاوت فاحش ۶۵ درصدی بین ایرانیان مبتلا به این بیماری مهلک با موارد تشخیص داده شده به مراتب از میانگین ۲۱ درصدی در دنیا بیشتر است. ارائه آموزش های مناسب در مدارس و رسانه های عمومی نظیر صدا و سیما می تواند به افزایش آگاهی افراد از رفتارهای پر خطر و احتمال ابتلا به ایدز از طریق آنها کمک کند اما دکتر «مینو محرز»، رئیس مرکز تحقیقات ایدز رسانه ملی و هم آموزش و پرورش را به پنهانکاری و عدم اجرای وظایف خود متهم می کند:

پنهانکاری این دو نهاد جوانان و مردم را درگیر آسیب های اجتماعی کرده و آنها را در معرض ابتلا به بیماری های مقاربتی قرار داده است.

«علیرضا رئیسی»، معاون وزیر بهداشت نیز در نشست روز جهانی ایدز اعلام کرد هر زمان این وزارتخانه تصمیم به اطلاع رسانی درست درباره ایدز داشته، سازمان ها و نهادهای بعضا بی ربط با دخالت های خود مانع از آن شده اند.

به گفته دکتر کازرونی ۶۰.۱ درصد از ایرانیان به دلیل اعتیاد تزریقی و ۲۲.۲ درصد از آنها از طریق روابط جنسی پر خطر به دام HIV افتاده اند. آمارهای جدید نشان می دهد سهم ابتلا به این بیماری از طریق رابطه جنسی پرخطر در مقایسه با راه های دیگر رو به افزایش است و شمار مبتلایان زن هم نسبت به قبل بیشتر شده است.

روش های درمان HIV و ایدز

محققان علی رغم سال ها تلاش هنوز درمانی قطعی برای ایدز پیدا نکرده اند اما داروهای متعددی برای کند کردن روند مرگ و میر بر اثر آن کشف شده است. در دهه های گذشته افراد مبتلا به ویروس HIV به سرعت به ایدز دچار شده و جان خود را از دست می دادند، حالا اما درمان HIV به لطف روش های «ضد ویروس پس گرد» (Antiretroviral) پیشرفت زیادی کرده و دیگر ابتلا به HIV به معنی مرگ حتمی به شمار نمی رود.

درمان ضد ویروسی مستلزم مصرف مداوم دارو است اما محققان گام های بلندی برای ریشه کنی این ویروس برداشته اند. در ادامه چندین مورد از درمان های بالقوه HIV و ایدز ذکر شده که کارایی خود را در مراحل آزمایشی ثابت کرده اند.

دو ماه قبل تیمی از پژوهشگران آمریکایی از طریق روش ویرایش ژن [کریسپر](#) موفق به نابودی ذخایر خفته این ویروس در سلول ها شدند که به معنی عدم وابستگی بیماران به دارو خواهد بود. تیمی از [محققان دانشکده پزشکی Lewis Katz](#) به سرپرستی دکتر «کامل خلیلی» هم با کمک همین تکنیک و به روشی متفاوت موفق به از بین بردن ویروس HIV در ۳۰ درصد از موش های آلوده شدند.

دکتر «کامل خلیلی»

محققان «انستیتوی ملی سلامت ایتالیا» پس از ۸ سال تحقیق موفق به توسعه دارویی شدند که پروتئینی به نام HIV-1 Tat را هدف می‌گیرد که نقش مهمی در تکثیر ویروس HIV و ابتلای به بیماری ایدز دارد. به گفتن این تیم تحقیقاتی داروی آنها ۹۰ درصد ویروس HIV را به طور کامل نابود می‌کند. «انستیتو سلامت ملی آمریکا» نیز با همکاری شرکت دارویی «سانوفی» (Sanofi) پادتن جدیدی را تولید کرده اند که به ۹۹ درصد از گونه های ویروس HIV حمله موفق انجام می‌دهد.

به باور محققان بهترین راه برای غلبه بر ایدز تولید واکسنی برای آن است و به همین خاطر از سال ۲۰۰۳ تا کنون سالیانه صدها میلیون دلار صرف تحقیقات روی تولید واکسن ایدز شده است. نتیجه این تلاش ها تولید و آزمایش دستکم ۱۰۰ واکسن مختلف است که در بهترین حالت افراد را تا ۳.۵ سال در برابر این بیماری مخوف بیمه کرده اند.

«آنتونیو گوترش»، دبیرکل سازمان ملل همزمان با روز جهانی ایدز اعلام کرد در صورت همراهی همه کشورها و جوامع می‌توان تا سال ۲۰۳۰ بر بیماری ایدز غلبه کرد.

[دیجیاتو](#)